

KUBÁNSKÁ OTÁZKA

Květen 2024

FIDEL CASTRO

- Vláda od roku 1959, 2008 předal prezidentství bratrovi
- Poměrně tvrdý komunistický režim, do konce studené války se opíral o SSSR
- Konec studené války – ztráta odbytíšť (RVHP), nedostatek surovin, ztráta podpory SSSR – Período especial
- Hledání nových partnerů
- Též omezení mezinárodních aktivit
- 2016 umírá

KUBÁNSKÝ REŽIM

- Není neměnný, naopak v minulosti dokázal několikrát schopnost transformace
- V čele nestojí marxistická ideologie, ale centrální etatismus – role státu ve společnosti

CASTRISMO

- Režim utvářený Fidelem Castrem
- Nacionalismus domácí/latinskoamerický
- Populismus a indoktrinace davů
- Vymezování se proti imperialistickým státům – nutnost pokračování revoluce
- Represe
- Komunismus

ZÁSADNÍ INSTITUCE

- Komunistická strana
- Masové organizace – odbory a další organizace podporované státem
- Armáda

POST-TOTALITARISMUS

- Termín Linze a Stepana
- Po nástupu Raúla Castra k moci
- Ekonomické a společenské změny
- Přejchod od charismatického vůdcovství k byrokratické politice
- Více pragmatismu, méně ideologie

USA A KUBA PO KONCI STUDENÉ VÁLKY

- Nepřátelské vztahy od vyvlastnění amerického majetku na Kubě – zavedeno embargo
- Kubánská krize – Kuba předpolím SSSR
- Po konci studené války USA ještě přitvrdily – absence protihráče, ideologický posun směrem k ochraně LP, kubánská lobby v USA
- 1992 - Toricelli Law
- 1996 – Helms-Burton Act

HELMS-BURTON ACT

- Američtí občané by mohli žalovat společnosti využívající na Kubě vyvlastněného majetku
- Ostrá reakce EU a Mexika
- Měla dokonce řešit WTO
- Nakonec dojednáno na bilaterální bázi

EU A KUBA

- Pozice EU do značné míry ovlivněna Španělskem
- Od roku 1996 vztahy definovány společným postojem Rady
- Na přelomu tisíciletí poměrné sblížení – Kuba měla i přistoupit ke Cotonou
- Zlom po zatčení více než 70 disidentů v roce 2003

VZTAHY PO ROCE 2003

- Duben 2003 – černé jaro
- Castro – EU je „malý gang“ a „přísluhovač fašistických imperialistů“
- Ze strany EU značné přitvrzení.
- Po výměně vlády v Madridu opět oteplení vztahů i přes odpor některých států včetně ČR
- Návrat k politice dialogu
- Od roku 2014 oteplování a vzájemné rozhovory
- V roce 2012 podepsána dohoda o vzájemném dialogu a spolupráci
- 2016 podepsána dohoda o „dialogu a spolupráci“
- Evropský parlament přijal kritickou rezoluci po protestech 2021

HOSPODÁŘSKÁ SITUACE

- Za komunistické éry propad hospodářství
- Největším obchodním partnerem EU a Čína
- Problém s úpadkem Venezuely
- Závislost na remitencích – cca 4 miliardy USD – pod Trumpem omezení
- Stát stále zaměstnává dvě třetiny lidí, ale spousta z nich si přivydělává
- Potravinová nesoběstačnost

Destinations

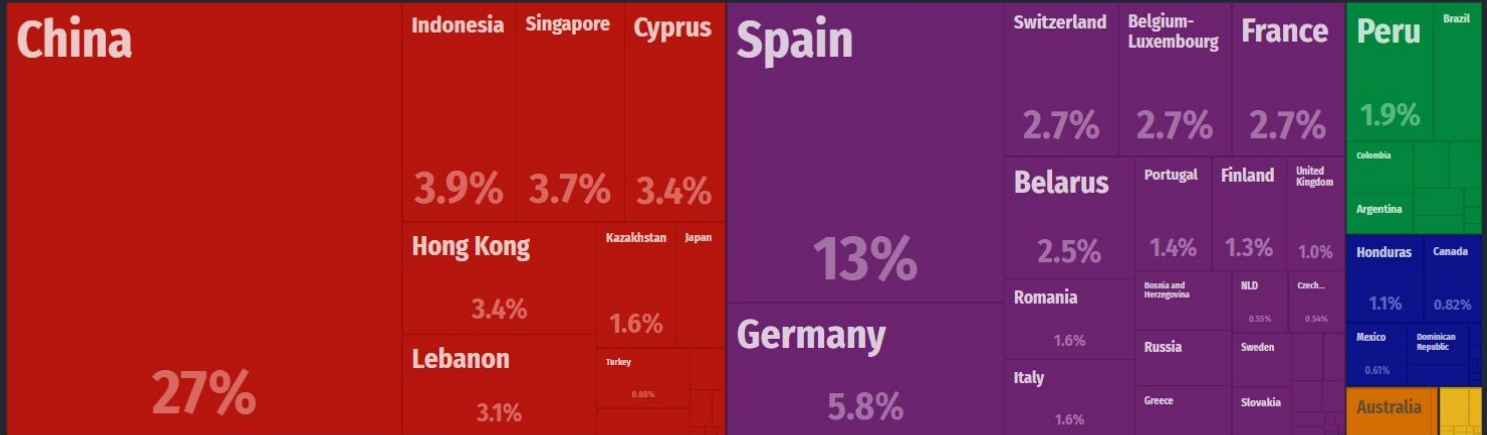
The top export destinations of Cuba are China (\$379M), Spain (\$184M), Germany (\$82.3M), Indonesia (\$55.4M) and Singapore (\$52.4M).

[Explore on Visualizations page](#)

[Data Sources](#)

<https://oec.world/en/visuali>

TOTAL: \$1.41B

ČR A KUBA

- Velký vliv Havla na přítomnost ochrany LP v zahraniční politice ČR
- Osobní vztah s některými kubánskými disidenty
- Rezoluce v rámci OSN kritizující stav LP na Kubě
- Zatčení Pilipa a Bubeníka
- Vyhoštění Schwarzenberga
- Kauza Kázecký
- V současné době oteplování vztahů – znovuotevření velvyslanectví, ministerské cesty 2017
- Otázka kubánského dluhu

MEZINÁRODNÍ VÝBOR PRO DEMOKRACII NA KUBĚ

- Založen z iniciativy Havla
- Další výrazné osobnosti – Aznar, Albright
- Podpora projektu Varela
- Sídlem Praha
- Trvání prakticky jen v rámci Havlova mandátu

PROJEKT VARELA

- Vznik v roce 2002
- Čelní představitel Oswaldo Payá Sardinias
- Iniciování petice za propuštění politických vězňů, diskuze o změnách – přes 10.000 podpisů
- Splněn zákonný požadavek na počet podpisů, nic se nekonalo – následovaly represe
- Řada členů uvězněno 2003
- Doposud největší organizovaný opoziční projekt

KUBÁNSKÁ OPOZICE

- Existuje dlouhodobě, ale slabá
- Systém proti ní aktivně bojuje
- Je vzdálená od běžných občanů, ti jsou pasivní či se bojí zapojit
- Až na Varelu nedostatečná organizace
- Zvenčí spíše symbolická podpora – Sacharovova cena pro Oswalda Payá, Dámy v bílém a Guillerma Fariñase
- V roce 2011 rozsáhlé propouštění, ale disidenti mizí z Kuby
- Dnes spíše systematická šikana než dlouhodobé vězení – výjimka protesty z roku 2021

EKONOMICKÉ ZMĚNY

- Umožněno soukromé podnikání na Kubě, i když za složitých podmínek
- Jen některé profese
- Vláda vše výrazně kontroluje
- Obsazování klíčových míst ekonomiky proponenty režimu
- Dnes cca třetina lidí samozaměstnána

SPOJENCI KUBY

- Dříve především Chávez a jeho bolívarský režim – nyní Venezuela ve špatném stavu
- Hospodářské vazby na Čínu a Írán

KUBA A USA POD OBAMOU

- Obama – uvolňování napětí – symbolické potřesení rukou
- Zmírňování omezení cest na Kubu – nárůst turismu
- Povolení remitencí
- Diskuze o zrušení embarga
- V roce 2016 návštěva ostrova
- 75 procent Američanů oteplování podporovalo, dokonce i 2/3 amerických Kubánců

TRUMP A KUBA?

- V rámci předvolební kampaně byl ochoten spolupracovat, i když byl kritický
- Po volbách naznačení přitvrzení přístupu
- Např. omezení počtu lidí na ambasádě
- Pro tvrdší linii je například Marco Rubio
- Biden slíbil měkčí přístup, ale úplný návrat k Obamově linii to neznamenal
- 45 procent kubánských Američanů podporovalo v roce 2020 sankce
- Po protestech v roce 2021 velká vlna migrace z ostrova

MIGUEL DÍAZ-CANEL

- Castrův nástupce
- Prošel si různé posty ve straně
- Byl ministrem školství, viceprezidentem
- Raúl Castro do 2021 prvním tajemníkem PCC, dál bude ovlivňovat dění
- Kapitalismus nemá na Kubě místo...
- V roce 2019 nová ústava, ale role PCC zůstává zachována
- Zatím režim stále drží
- Ekonomické problémy – 2020 pokles o 10 procent – tvrdý dopad Covid na turismus
- 2021 zrušeno konvertibilní peso
- 2023 znovuzvolen

PROTESTY NA KUBĚ 2021

- Největší protesty od pádu železné opony
- Způsobeny rostoucími cenami, nedostatkem potravin a léků, Covid-19
- Reakce vlády tvrdá, opřela se o armádu
- Zatčeno přes 1400 lidí
- V roce 2022 a 2023 odsouzeny stovky lidí, nezřídka k tvrdým trestům – až 30 let vězení
- Změna trestního zákoníku, přitvrzení trestů za narušování pořádku
- Další rozsáhlé vlny demonstrací se již neopakovaly

VÝZVY

- Změna v ekonomické oblasti – pokračování reformem – čínská nebo vietnamská cesta?
- Plné předání moci druhé generaci proběhlo – otázka udržení podpory obyvatelstva
- Nejpravděpodobnějším scénářem je velmi pomalá tranzice, nicméně v politické rovině systém stále rigidní

